

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. május 14.¹

C-663/18. sz. ügy

**B. S.,
C. A.,
a Ministère public,
a Conseil national de l'Ordre des pharmaciens
részvételével**

(a cour d'appel d'Aix-en-Provence [aix-en-provence-i fellebbviteli bíróság, Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Áruk szabad mozgása – A kenderágazat piacának közös szervezése – A kender más tagállamból való behozatalát a rostokra és a magokra korlátozó nemzeti jogszabály”

1. Az alapeljárás tárgya egy olyan elektronikus cigaretta franciaországi forgalmazása, amelynek folyadéka kannabidiolt (CBD), a kendernövényből kinyert molekulát tartalmaz, amely azonban a szintén a kenderből kinyert tetrahidrokannabinollal (THC) ellentétben nem jár – legalábbis a tudományos ismeretek jelenlegi állása szerint – pszichotróp hatással. A tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság, Franciaország) megállapította B. S. és C. A., az ezen elektronikus cigarettát Kanavape néven forgalmazó társaság vezetőinek büntetőjogi felelősségét, azzal az indokkal, hogy a társaság patronjaiban található CBD-olajat a teljes, leveleket és virágokat is tartalmazó kendernövényből vonták ki. A francia szabályozás ugyanis a kender termesztését, behozatalát, kivitelét, valamint ipari és kereskedelmi felhasználását kizárólag annak rostjaira és magjaira korlátozza.

2. Mivel a Kanavapében található CBD-olajat a jelen ügyben a Cseh Köztársaságból importálták, ahol a kendernövényt termesztették, és ahol a CBD kivonására sor került, a kérdést előterjesztő bíróság, vagyis a cour d'appel d'Aix-en-Provence (aix-en-provence-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) arra keresi a választ, hogy a francia szabályozás összeegyeztethető-e az EUM-Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseivel, valamint a közös agrárpolitika keretében elfogadott másodlagos jogi rendelkezésekkel, közelebbről az 1307/2013/EU rendelettel² és az 1308/2013/EU rendelettel.³

¹ Eredeti nyelv: francia.

² A közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 608. o.; helyesbítés: HL 2016. L 130., 8. o.).

³ A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o.; helyesbítések: HL 2014. L 189., 261. o.; HL 2014. L 232., 25. o.; HL 2016. L 130., 9. o.; HL 2017. L 262., 16. o.).

3. A jelen ügy tehát alkalmat nyújt a Bíróság számára, hogy állást foglaljon azzal kapcsolatban, hogy megfelel-e az EUM-Szerződés és különösen a tagállamok számára a behozatalt korlátozó, az emberek egészségének és életének védelme által indokolt intézkedések meghozatalát engedélyező EUMSZ 36. cikk rendelkezéseinek egy olyan kenderből származó anyag, nevezetesen a CBD-olaj behozatalát korlátozó nemzeti szabályozás, amely tekintetében a felek azt állítják, hogy az egyre nagyobb népszerűséggel rendelkezik.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

4. Az EUMSZ 38. cikk előírja:

„(1) Az Unió közös mezőgazdasági és halászati politikát határoz meg és hajt végre.

A belső piac kiterjed a mezőgazdaságra és a halászatra, valamint a mezőgazdasági termékek kereskedelmére. »Mezőgazdasági termékek« a termőföld, az állattenyésztés és a halászat termékei, valamint az ezekhez a termékekhez közvetlenül kapcsolódó első feldolgozási szint termékei. A közös agrárpolitikára vagy a mezőgazdaságra vonatkozó utalásokat, valamint a »mezőgazdasági«, illetve az »agrár-« kifejezéseket úgy kell értelmezni, mint amelyek a halászatot is magukban foglalják, figyelembe véve ezen ágazat sajátos jellemzőit.

[...]

(3) A 39–44. cikk rendelkezéseinek hatálya alá tartozó termékeket az I. melléklet sorolja fel.

[...]”

5. A Szerződéseknek „Az [EUMSZ 38. cikkben] hivatkozott lista” című I. melléklete a „Brüsszeli nomenklatúra”⁴ 57.01 vámtarifaszámára hivatkozik, amelynek tárgya a „[k]ender (*Cannabis sativa*), nyersen vagy megmunkálva, de nem fonva; kenderkóc és kenderhulladék (beleértve a foszlattott rongyhulladékot is)”. Ez a melléklet a brüsszeli nomenklatúra 12. árucsoportjára is hivatkozik: „Olajos magvak és olajtartalmú gyümölcsök; különféle magvak és gyümölcsök; ipari és gyógynövények; szalma és takarmány”.

⁴ A „Brüsszeli nomenklatúrát”, amelyre a Szerződések I. melléklete hivatkozik, az áruk vámtarifákban történő osztályozásáról szóló Nomenklatúrára vonatkozó, Brüsszelben, 1950. december 15-én megkötött Egyezmény (kihirdette: 38/1978. (VII. 18.) MT rendelet) határozza meg. A teljesség kedvéért kiemelem, hogy a brüsszeli nomenklatúra különbözik a vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendelet (HL 1987. L 256., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 2. kötet, 1. o.) által létrehozott úgynevezett „kombinált nomenklatúrától”, amely az összehangolt árulairó és kódrendszeréről szóló, 1983. június 14-én Brüsszelben aláírt nemzetközi egyezményen (kihirdette: 42/1991. (III. 8.) Korm. rendelet) alapul, amely egyezményt – annak 1986. június 24-én kelt módosító jegyzőkönyvével együtt – az Európai Gazdasági Közösség nevében az 1987. április 7-i 87/369/EGK tanácsi határozat (HL 1987. L 198., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 2. kötet, 288. o.) hagyott jóvá. Pontosítom továbbá egyrészt, hogy a brüsszeli nomenklatúra 57.01 vámtarifaszáma megfelel a kombinált nomenklatúra 5302 vámtarifaszámának, amelynek tárgya a „Valódi kender (*Cannabis sativa* L.) nyersen vagy megmunkálva, de nem fonva; kenderkóc és -hulladék (beleértve a fonalhulladékot és a foszlattott anyagot is)”, másrészt pedig, hogy a brüsszeli nomenklatúra 12. árucsoportja többek között a Kombinált Nomenklatúra 1207 99 91 vámtarifaszámának felel meg, amelynek tárgya: „[k]endermag, törve is, nem vetésre”. Lásd e tekintetben: Bianchi, D., *La politique agricole commune (PAC). Précis de droit européen*, Bruylant, Brüsszel, 2. kiadás, 2012 (378. lábjegyzet), és McMahon, J. A., *EU Agricultural Law*, Oxford University Press, Oxford, 2007 (1.06. pont).

2. Az 1307/2013 rendelet

6. Az 1307/2013 rendelet 32. cikkének (6) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A kender termelésére használt területek csak abban az esetben felelnek meg a támogatható hektárra vonatkozó meghatározásnak, ha a felhasznált fajták tetrahidrokannabinol-tartalma nem haladja meg a 0,2%-ot.”

3. Az 1308/2013 rendelet

7. Az 1308/2013 rendelet 189. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Az alábbi termékeket kizárólag a következő feltételek teljesülése esetén lehet behozni az Unióba:

a) az 5302 10 00 KN-kód alá tartozó valódi nyerskendert akkor, ha az teljesíti az 1307/2013/EU rendelet 32. cikkének (6) bekezdésében és 35. cikkének (3) bekezdésében meghatározott feltételeket;

[...]

(2) Ezt a cikket a tagállamok által az EUMSZ-szel, valamint a Kereskedelmi Világszervezet mezőgazdaságról szóló megállapodásából eredő kötelezettségekkel összhangban elfogadott, az itt leírtaknál szigorúbb szabályok sérelme nélkül kell alkalmazni.”

B. A francia jog

8. A code de la santé (közegészségügyi törvénykönyv) R. 5132–86. cikke a következőképpen rendelkezik:

„I. –Tilos a következők termesztése, előállítása, szállítása, behozatala, kivitele, birtokban tartása, kínálása, átengedése, megszerzése vagy felhasználása:

1° A kannabisz, annak növénye és gyantája, az azokat tartalmazó termékek, vagy a kannabiszból, annak növényéből vagy gyantájából készült termékek;

2° A tetrahidrokannabinolok, a delta 9-tetrahidrokannabinol kivételével, azok észterei, éterei, sói, valamint a fent említett származékok sói és az azokat tartalmazó termékek.

II. – A fenti rendelkezésektől való eltérés engedélyezhető kutatás és ellenőrzés céljára, valamint az Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé (országos gyógyszer- és gyógyászatitermék-biztonsági hivatal) főigazgatója által engedélyezett származékok előállítása céljára.

A kábító tulajdonságokkal nem rendelkező kannabiszfajták vagy az ilyen fajtákat tartalmazó termékek termesztése, behozatala, kivitele, ipari és kereskedelmi felhasználása a hivatal főigazgatójának javaslatára a mezőgazdaságért, a vámokért, az iparért és az egészségügyért felelős miniszterek rendeletével engedélyezhető.

[...]”

9. A közegészségügyi törvénykönyv R. 5132–86. cikke által előírányzott eltérések alapján fogadták el az arrêté du 22 août 1990 portant application de l'article R. 5181 (aujourd'hui article R. 5132–86) du code de la santé publique pour le cannabis-t (a közegészségügyi törvénykönyv R. 5181. cikkének [jelenleg R. 5132–86. cikk] a kannabisz tekintetében történő alkalmazásáról szóló, 1990. augusztus 22-i rendelet, a továbbiakban: 1990. augusztus 22-i rendelet),⁵ amelyet 2004-ben módosítottak.⁶

10. Az 1990. augusztus 22-i rendelet 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A fent említett törvénykönyv R. 5181. cikke értelmében engedélyezett a *Cannabis sativa L.* alábbi feltételeknek megfelelő fajtáinak termesztése, behozatala, kivitele, valamint ipari és kereskedelmi felhasználása (rostok és magok):

- e fajták delta-9-tetrahidrokannabinol-tartalma nem haladja meg a 0,20%-ot;
- a delta-9-tetrahidrokannabinol-tartalom meghatározását és a meghatározás érdekében történő mintavételt a mellékletben rögzített közösségi módszer szerint kell elvégezni.

[...]”

11. 2018. július 23-i körlevelében⁷ az igazságügyi miniszter felhívta az ügyészségeket, hogy „különös határozottsággal” üldözzék és büntessék azokat a bűncselekményeket, amelyek a kannabiszból származó termékek nyilvános értékesítésével kapcsolatban állapíthatók meg. E körlevél 2.2. pontja kimondja, hogy „[m]eg kell jegyezni, hogy a kannabidiol elsősorban a növény leveleiben és virágaiban található, a rostokban és magvakban nem. Következésképpen az alkalmazandó jogszabályok jelenlegi állása szerint a kannabidiolnak a közegészségügyi törvénykönyvnek megfelelő feltételek melletti kinyerése nem tűnik lehetségesnek.”

II. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12. Amint azt a fenti 1. pontban kiemeltem, a marseille-i (Franciaország) székhelyű SAS Catlab társaság, amelynek igazgatói B. S. és C. A., Kanavape elektronikus cigarettát forgalmaz, amelynek folyadéka CBD-t tartalmaz. A CBD a kenderből, pontosabban a *Cannabis sativa L.*-ből kinyert molekula. Noha a CBD a Kanavape értékesítési anyagai szerint nyugtató tulajdonságokkal rendelkezik, a THC-től eltérően nem rendelkezik mindazonáltal ismert pszichotróp hatással.

13. 2014 decemberében a Catlab kommunikációs kampányt folytatott a Kanavape piacra dobása céljából. E kampányt követően a tribunal de grande instance de Marseille (marseille-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság, Franciaország) mellett működő ügyész nyomozást rendelt el. Ez utóbbi megállapította, hogy a Kanavape céljára felhasznált CBD-olaj a Cseh Köztársaságban termesztett növényekből származik, ahol ezen olaj kivonására is sor került. E vizsgálatból az is kitűnik, hogy a levelekkel és a virágokkal együtt a teljes kendernövényt felhasználták a CBD-olaj előállításához. Ezt az olajat ezt követően a Catlab importálta Franciaországba és azt a Kanavape patronjaiba csomagolta.⁸

5 JORF 230. sz., 1990. október 4., 12041. o.

6 Az arrêté du 24 février 2004 modifiant l'arrêté du 22 août 1990 portant application de l'article R. 5181 du code de la santé publique pour le cannabis (a közegészségügyi törvénykönyv R. 5181. cikkének a kannabisz tekintetében történő alkalmazásáról szóló, 1990. augusztus 22-i rendelet módosításáról szóló, 2004. február 24-i rendelet) (JORF 69. sz., 2004. március 21., 5508. o.).

7 Az Igazságügyi Minisztérium büntetőügyekért és kegyelmi ügyekért felelős igazgatójának körlevele, amelynek tárgya a kannabiszból származó termékek nyilvános értékesítését kínáló intézményekre (coffee shop) alkalmazandó jogi szabályozás, 2018/F/0069/FD2. sz. (a továbbiakban: 2018. július 23-i körlevél).

8 A tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) ítéletéből (lásd a jelen indítvány 14. pontját) ugyanis kitűnik, hogy „a kender [...] a Hempoint társaság gyártotta a Cseh Köztársaságban”. A Hempoint társaság által előállított illóolaj a növényből CO₂-kivonás útján izolált [CBD-t] tartalmazott. A Cseh Köztársaságban található APPLICANT-INT társaságnál készült el az összes összetevőből készült oldat eredményeként előállt elektronikus cigarettához való folyadék. Ez utóbbi társaság 2014 decemberében a [Catlab] részére 500 ml 5% [CBD-t] tartalmazó elektronikus cigarettához való folyadékot értékesített.

14. 2018. január 8-i ítéletével (a továbbiakban: a tribunal correctionnel de Marseille ítélete) a tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) megállapította B. S. és C. A. bűnösségét többek között a mérgező növények kereskedelméről szóló rendelet megsértése miatt. E bűncselekmény a közegészségügyi törvénykönyv L. 5432-1. cikke I. pontjának 1. alpontjában szerepel, amely büntetni rendeli az ugyanezen törvénykönyv L. 5132-8. cikke alapján hozott rendelkezések – mint például az 1990. augusztus 22-i rendelet – tiszteletben tartásának elmulasztását. A tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) többek között megállapította, hogy e rendelet értelmében a Kanavapéba való befecskendezésre szánt kenderolaj előállítására „csak akkor megengedett, ha azt a mag sajtólása révén állítják elő”, míg „a levelek, előlevelek vagy virágok e termékbe keverése elegendő ahhoz, hogy jogellenessé tegye a kannabisznövény ipari vagy kereskedelmi célra történő felhasználását”. Mivel a levelekkel és a virágokkal együtt a teljes kendernövényt felhasználták a Kanavapéba befecskendezett CBD-olaj előállítására, a bűncselekmény megvalósult. Így tehát a tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) tizennyolc hónap felfüggesztett szabadságvesztésre, valamint 10 000 euró pénzbüntetésre ítélte B. S.-t. C. A.-t tizenöt hónap felfüggesztett szabadságvesztésre, valamint 10 000 euró pénzbüntetésre ítélték.

15. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy B. S.-sel és C. A.-val szemben nem azért indult büntetőeljárás, mert a 0,20%-os jogszabályi határértéknél több THC-t tartalmazó terméket forgalmaztak, mivel az Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé (országos gyógyszer- és gyógyászati termékek-biztonsági hivatal, Franciaország) által elvégzett vizsgálat megállapította, hogy e határértéket nem érték el.

16. B. S. és C. A. fellebbezést nyújtottak be a tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) ítéletével szemben a cour d'appel d'Aix-en-Provence-hoz (aix-en-provence-i fellebbviteli bíróság). E bíróságban az a kérdés merül fel, hogy az 1990. augusztus 22-i rendelet megfelel-e az áruk szabad mozgása elvének, mivel e rendelet egy olyan termék behozatalát korlátozza, amely a 0,20%-os jogszabályi határértéknél alacsonyabb THC-tartalom miatt nem tekinthető kábítószernek. A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy az 1990. augusztus 22-i rendelet megfelel-e az 1307/2013 és az 1308/2013 rendeletnek, amelyek engedélyezik a 0,20%-nál alacsonyabb THC-tartalommal rendelkező kender termesztését és behozatalát az Unióba.

17. A cour d'appel d'Aix-en-Provence (aix-en-provence-i fellebbviteli bíróság) tehát felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [az 1307/2013 és az 1308/2013 rendeletet], valamint az áruk szabad mozgásának elvét, hogy az 1990. augusztus 22-i rendelettel megállapított eltérő rendelkezések, mivel a rostokra és a magokra korlátozzák a kender termesztését, feldolgozását és forgalmazását, [az uniós] joggal összeegyeztethetetlen korlátozást állapítanak meg?”

18. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel kapcsolatban írásbeli észrevételeket terjesztett elő B. S. és C. A., a francia és a görög kormány, valamint az Európai Bizottság. E felek a 2019. október 23-i tárgyaláson ismertették szóbeli észrevételeiket.

III. Elemzés

19. A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy egyrészt az 1307/2013 és az 1308/2013 rendeletet, másrészt az „árúk szabad mozgásának elvét” úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan intézkedés, mint az 1990. augusztus 22-i rendelet, amely a kender termesztését, behozatalát, valamint ipari és kereskedelmi felhasználását a növény rostjaira és magjaira korlátozza, kizárva a leveleket és virágokat.

20. Előzetesen két észrevételt kívánok tenni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyával kapcsolatban.

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyára vonatkozó előzetes észrevételek

21. Először is a kérdést előterjesztő bíróságnak az „árúk szabad mozgásának elvére” való hivatkozását – a Bizottság álláspontjának megfelelően – a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokról és az azzal azonos hatású intézkedésekről szóló EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikkre való hivatkozásként kell értelmezni. Nincs jelentősége annak, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló ítélet indokolásában az EUMSZ 28., EUMSZ 29., EUMSZ 30. és EUMSZ 32. cikkre hivatkozik. E cikkek ugyanis a behozatali és kiviteli vámok, valamint az azokkal azonos hatású díjak tilalmára vonatkoznak. Márpedig az 1990. augusztus 22-i rendelet, noha többek között a kender behozatalát a növény bizonyos részeire korlátozza, semmiféle rendelkezést nem tartalmaz vámokkal vagy azokkal azonos hatású díjakkal kapcsolatban. Kizárólag az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikkre tekintettel kell tehát értékelni, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló intézkedés megfelel-e a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott „árúk szabad mozgása elvének”.

22. Másodszor nem értek egyet B. S. véleményével, amely szerint annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, ki kell terjeszteni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát.

23. B. S. véleménye szerint a Bíróságnak nemcsak a kenderlevelek és virágok forgalmazására vonatkozó tilalom uniós jognak való megfelelését kellene értékelnie, hanem azt a három másik feltételt is, amelyeknek a francia szabályozás a kender forgalmazását aláveti, vagyis először is azt, hogy a szóban forgó növénynek a *Cannabis sativa L.* bizonyos fajtáihoz kell tartoznia, másodszor, hogy e növény THC-tartalma nem haladhatja meg a 0,20%-ot, harmadszor pedig, hogy a *végtermék* THC-tartalmának nullának kell lennie.⁹ A Bíróság ugyanakkor véleményem szerint nem végezheti el ezt a vizsgálatot. Az a kérdés ugyanis, hogy ez utóbbi három feltétel megfelel-e az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikknek, nem függ össze az alapeljárás tárgyával, mivel a kérdést előterjesztő bíróság szerint B. S.-t és C. A.-t azért ítélték el, mert „az eljárás tárgyát képező termék előállításához a teljes kendernövényt használták fel, a levelekkel és a virágokkal együtt”, nem pedig azért, mert a felhasznált CBD-olajat a kender egy 1990. augusztus 22-i rendeletben nem hivatkozott fajtájából vonták ki, vagy mert ezen olaj THC-tartalma, noha alacsonyabb volt 0,20%-nál, nem nulla volt.

24. Ezenkívül B. S. szerint a Bíróságnak azt is el kell döntenie, hogy a Kanavape a 2001/83/EK irányelv¹⁰ értelmében vett emberi felhasználásra szánt gyógyszernek tekinthető-e. Kétségtelen, hogy ez a kérdés összefügg az alapeljárás tárgyával. B. S.-t és C. A.-t ugyanis a tribunal correctionnel de Marseille (marseille-i büntetőbíróság) nem csak a mérgező növények kereskedelméről szóló rendelet megsértése miatt ítélte el, hanem a forgalombahozatali engedéllyel nem rendelkező gyógyszer (e minősítés alapja a kizserelés, nem a funkció) forgalmazása miatt is. Mindazonáltal a Bíróság álláspontom szerint nem végezheti el a B. S. által javasolt vizsgálatot, mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a felek által feltett további kérdések megválaszolása nem lenne összeegyeztethető a Bíróság azon feladatával, hogy alapokmánya 23. cikkének megfelelően lehetővé tegye a tagállamok kormányai, valamint az érdekelt felek számára, hogy benyújthassák észrevételeiket, mivel csak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot kézbesítik az érdekelt feleknek.¹¹ Ugyanezen ok miatt a Bíróság B. S. állításaival ellentétben nem vizsgálhatja meg azt, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás megfelel-e az Európai Unió Alapjogi Chartája 15., 16. és 17. cikkének, amelyekre az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyáltalán nem hivatkozik.

⁹ B. S. szerint a 0,20%-os határérték ugyanis kizárólag a kendernövényre vonatkozik, és nem a kenderből származó végtermékre.

¹⁰ Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL 2006. L 235., 24. o.; HL 2014. L239., 81. o.; HL 2019. L 317., 115. o.).

¹¹ Lásd: 2020. január 30-i Dr. Willmar Schwabe ítélet (C-524/18, EU:C:2020:60, 30. pont).

25. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy a Bíróság vizsgálatának annak értékelésére kell korlátozódnia, hogy megfelel-e az 1307/2013 és az 1308/2013 rendeletnek, valamint az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikknek az olyan nemzeti szabályozás, amely a kender más tagállamból történő behozatalát kizárólag a rostokra és a magokra korlátozza.

26. Az alábbiakban tehát először azt vizsgálom meg, hogy az ilyen szabályozás megfelel-e e rendeleteknek, másodsor pedig, hogy az megfelel-e az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikknek.

B. Az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet értelmezéséről

27. Hangsúlyozom, hogy mivel a jelen ügyben a kender termesztésére és a CBD kivonására a Cseh Köztársaságban került sor, a B. S. és C. A. által importált termék egy CBD-olaj.¹² Azt kell tehát eldönteni, hogy az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelettel ellentétes-e, ha valamely tagállam megtiltja a CBD-olaj valamely másik tagállamból történő behozatalát, ha azt a kendernövény egészéből, nem pedig csak annak rostjaiból és magjaiból vonják ki.

28. E tekintetben B. S. előadja, hogy a CBD az EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése értelmében vett mezőgazdasági termék, és ennek alapján az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá tartozik, amelyekkel ellentétes az, ha valamely tagállam a kendernövény felhasználását annak rostjaira és magjaira korlátozza. Ehhez hasonlóan C. A. előadja, hogy az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet a kendernövény egészére, vagyis a virágaiból és a leveleiből származó CBD-re is alkalmazható, és hogy az 1990. augusztus 22-i rendelet sérti a kenderágazat piacának közös szervezését.

29. Ezzel szemben a francia kormány azt állítja, hogy az 1307/2013 rendelet és az 1308/2013 rendelet nem alkalmazható, mivel az első a kender termesztésére, nem pedig annak forgalmazására vonatkozik, a második pedig nem a kender leveleire és virágaira, hanem kizárólag a szárakra és a magokra vonatkozik. Mindenesetre álláspontja szerint e rendeletek egyetlen releváns rendelkezésével, vagyis az 1308/2013 rendelet 189. cikkével nem ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló intézkedés.

30. A görög kormány a tárgyaláson kijelentette, hogy a CBD nem tartozik az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá. Ehhez hasonlóan a Bizottság hangsúlyozza, hogy a CBD szerves vegyi anyag, amely ennek alapján nem tartozhat e rendeletek hatálya alá.

31. Álláspontom szerint az 1307/2013 rendelettel és az 1308/2013 rendelettel nem ellentétes, ha valamely tagállam megtiltja a CBD-olaj valamely másik tagállamból történő behozatalát, ha azt a kendernövény egészéből vonják ki. A CBD-olaj ugyanis véleményem szerint nem tartozik azon termékek közé, amelyekre az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazható. Mindenesetre még ha feltételezzük is, hogy e rendeletek alkalmazhatók, azok nem tiltják meg valamely tagállam számára, hogy a jelen indítvány 27. pontjában ismertetetthez hasonló szabályozást fogadjon el, feltéve hogy az alkalmas az emberi egészség védelmének biztosítására, és nem haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

32. Az alábbiakban megvizsgálom az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazhatóságát, majd másodlagosan azok alkalmazását.

¹² Lásd a jelen indítvány 13. pontját.

1. Az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazhatóságáról

33. Kiemelem, hogy az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontja úgy határozza meg a „mezőgazdasági termékeket”, amelyekre e rendelet alkalmazandó, hogy azok „a Szerződések I. mellékletében felsorolt termékek a halászati termékek kivételével, valamint a gyapot”. Ehhez hasonlóan az 1308/2013 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy e rendelet létrehozza a „mezőgazdasági termékek piacának közös szervezését, azaz halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről szóló uniós jogalkotási aktusokban meghatározott halászati és akvakultúra-termékek kivételével a Szerződések I. mellékletében felsorolt valamennyi termék piacának közös szervezését”. A kendert illetően a Szerződések I. melléklete egyrészt a brüsszeli nomenklátúra 57.01 vámtarifaszámára utal, amelynek tárgya a „[k]ender (*Cannabis sativa*), nyersen vagy megmunkálva, de nem fonva; kenderkóc és kenderhulladék (beleértve a foszlatott rongyhulladékot is)”, másrészt pedig a brüsszeli nomenklátúra 12. árucsoportjára: „Olajos magvak és olajtartalmú gyümölcsök; különféle magvak és gyümölcsök; ipari és gyógynövények; szalma és takarmány”, ideértve a kendermagot is.

34. Itt kell hivatkozni a Harmonizált Áruleíró és Kódrendszer magyarázó megjegyzéseire.¹³ Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis ezek fontos eligazítást nyújtanak az egyes vámtarifaszámok tartalmának értelmezéséhez, mindazonáltal nem rendelkeznek jogi kötőerővel.¹⁴ Márpedig a Harmonizált Áruleíró és Kódrendszer 5302 vámtarifaszámra vonatkozó magyarázó megjegyzése szerint annak hatálya alá tartozik¹⁵ „1) az aratásból származó tisztított vagy tisztítatlan nyers kender; 2) az áztatott kender, amelynek a pozdorjától részben elvált rostjai még tapadnak hozzá; 3) a tilolt kender, vagyis a pusztá kóc, amely színes kender, vagyis kizárólag a néha 2 méternél is hosszabb rostkötegekből (textilszálakból) álló kóc; 4) a kártolt vagy a fonás céljából más módon kezelt (de meg nem font), rendszerint szalagok vagy csíkok formáját öltő kenderkóc”¹⁶.

35. A jelen ügyben szereplő CBD-olajat magas nyomáson alacsony hőmérsékletű szén-dioxid hozzáadásával nyerik ki a kendernövényből. A CBD-olaj tehát nem tekinthető nyers kendernek, mivel azt „az aratásból származó” kenderként határozzák meg. Nem tekinthető továbbá áztatott vagy tilolt kendernek, illetve kócnak sem, mivel a CBD kivonásának folyamata nem vonja maga után a rostok elválasztását a növény többi részétől.

36. A CBD-olaj tehát nem a Szerződések I. mellékletében felsorolt termék. Ebből következik, hogy a CBD-olaj nem tartozik az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá, mivel az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontja és az 1308/2013 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy azokat „a Szerződések I. mellékletében felsorolt” termékekre kell alkalmazni.

37. E következtetés alátámasztására először is hangsúlyozom, hogy az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjában kifejezetten említett gyapot kivételével sem e rendelkezés, sem az 1308/2013 rendelet 1. cikke nem írja elő, hogy azokat a Szerződések I. mellékletében nem szereplő termékekre is alkalmazni kell. A gyapotnak az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontjába történő kifejezett felvétele, valamint a halászati és akvakultúra-termékek kifejezett kizárása, amelyek közül egyeseket ugyanakkor a Szerződések I. melléklete, az 1307/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének d) pontja és az 1308/2013 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése említ, megerősíti a Szerződések I. mellékletében felsorolt termékekre való hivatkozás kimerítő jellegét.

13 A Harmonizált Áruleíró és Kódrendszert a Vámigazgatások Világszervezete dolgozta ki, és a harmonizált áruleíró és kódrendszerről szóló, Brüsszelben 1983. június 14-én megkötött nemzetközi egyezmény hozta létre (lásd a jelen indítvány 4. lábjegyzetét).

14 Lásd: 2017. február 9-i Madaus ítélet (C-441/15, EU:C:2017:103, 38. pont); 2018. szeptember 13-i Vision Research Europe ítélet (C-372/17, EU:C:2018:708, 23. pont).

15 A kenderkócon és kenderhulladékon kívül, amelyek a kender tilolásából és kártolásából származnak, és amelyek itt nem érintettek.

16 Kiemelem, hogy a kender áztatása rostjainak elszigeteléséből áll, az azokat körülvevő mézgás anyag megsemmisítése révén. A kender tilolása az áztatást és szárítást követően abból áll, hogy a rostokat a kóc kinyerése érdekében elválasztják a pozdorjától. A pozdorja a kenderszár fás és belső része, amely a kóc eltávolítása után marad fenn.

38. Másodszor megjegyzem, hogy az 1308/2013 rendelet I. melléklete, amely e rendelet 1. cikkének (2) bekezdése szerint felsorolja „az (1) bekezdésben meghatározott mezőgazdasági termékeket”, a kender vonatkozásában a Kombinált Nómenklatúra 5302 vámtarifaszámára és 1207 99 91 vámtarifaalszámára vonatkozik, amelyek megfelelnek a Szerződések I. mellékletében hivatkozott brüsszeli nómenklatúra vámtarifaszámainak. Az 1308/2013 rendelet I. melléklete tehát a kenderre vonatkozóan nem hivatkozik olyan vámtarifaszámra, amelyre a Szerződések I. melléklete már ne hivatkozna. Közelebről az 1308/2013 rendelet I. melléklete nem vonatkozik a CBD-olajra, sőt még csak a CBD-re sem.

39. Harmadszor, nem lehet úgy tekinteni, hogy a CBD-olaj a kender EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése értelmében vett első szintű feldolgozásából származó termékként az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá tartozik.

40. E tekintetben rámutatok, hogy a „mezőgazdasági termékek” fogalmát az EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése úgy határozza meg, hogy ezek „a termőföld, az állattenyésztés és a halászat termékei, valamint az ezekhez a termékekhez közvetlenül kapcsolódó első feldolgozási szint termékei”. Az ítélkezési gyakorlat szerint az „első feldolgozási szint” fogalmát illetően „nyilvánvaló gazdasági összefüggés áll fenn az alaptermékek és az előállítási eljárás eredményeként létrejött termékek között, függetlenül attól, hogy ezen eljárás mennyi műveletet foglal magában”¹⁷. Ugyanakkor az EUMSZ 38. cikk (3) bekezdésében szerepel a mezőgazdasági termékek második meghatározása. E rendelkezés szerint mezőgazdasági termékek a Szerződések I. mellékletének tárgyát képező listán szereplő termékek. Márpedig az ítélkezési gyakorlatból az tűnik ki, hogy e két fogalom meghatározás egy és ugyanaz, így az olyan termék, amely megfelel a mezőgazdasági termék EUMSZ 38. cikk (1) bekezdésében szereplő meghatározásának, de nem szerepel a Szerződések I. mellékletében, nem tekinthető mezőgazdasági terméknek,¹⁸ és így nem tartozhat többek között az EUMSZ 43. cikk hatálya alá sem, amely a közös piacszerkezéstről szóló rendeletek jogalapja. Másként fogalmazva, a Szerződések I. mellékletében szereplő felsorolás kimerítő jellegű.

41. Márpedig egyrészt kétlem, hogy a CBD-olaj a kender első szintű feldolgozásából származó terméknek tekinthető. E tekintetben utalni kell a görög kormány és a Bizottság észrevételeire, amelyek szerint a CBD-olaj, amelyet a kendernövényből összetett és költséges eljárás útján vonnak ki, nem „kapcsolódik közvetlenül” e növényhez, amint azt az EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése megköveteli.

42. Másrészt, még ha fel is tételezzük, hogy a CBD-olaj a kender első szintű feldolgozásából származó terméknek tekinthető, akkor sem tartozna az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá.

43. Ahhoz ugyanis, hogy a CBD-olaj e rendeletek hatálya alá tartozzon, nem elegendő, hogy az az EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése értelmében vett első szintű feldolgozásából származó terméknek minősüljön. Amint ugyanis azt a fenti 36–38. pontban kifejtettem, az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet kifejezetten kimondja, hogy e rendeleteket nem az EUMSZ 38. cikk (1) bekezdésének értelmében vett mezőgazdasági termékekre kell alkalmazni, beleértve az első feldolgozási szint termékeit is, hanem kizárólag a *Szerződések I. mellékletében felsorolt* mezőgazdasági termékekre. Az ilyen értelmezés ellentétes lenne a Szerződések I. mellékletében szereplő lista kimerítő jellegére vonatkozó, a jelen indítvány 40. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlattal.

44. Úgy sem lehet tekinteni, hogy a CBD-olaj az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá tartozik, mint egy, a *Szerződések I. mellékletében hivatkozott termék*, vagyis a nyers kender EUMSZ 38. cikk (1) bekezdése értelmében vett első szintű feldolgozásából származó termék. Az ilyen értelmezés ellentétes lenne ugyanezen ítélkezési gyakorlattal.

¹⁷ Lásd: 1974. május 29-i König ítélet (185/73, EU:C:1974:61, 13. pont).

¹⁸ Lásd: 1962. december 14-i Bizottság kontra Luxemburg és Belgium ítélet (2/62 és 3/62, EU:C:1962:45, 830. o.); 1981. március 25-i Coöperatieve Stremsele- en Kleursefabriek kontra Bizottság ítélet (61/80, EU:C:1981:75, 19–21. pont); 1984. február 29-i Cilfit és társai ítélet (77/83, EU:C:1984:91, 11. és 12. pont). Lásd e tekintetben: Bianchi, D., *Jurisclasseur Europe traité*, 2014. október, 1310. füzet (9. pont).

45. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy a CBD-olaj nem tartozik az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet hatálya alá. Mindazonáltal arra az esetre, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazható a CBD-olajra, a továbbiakban megvizsgálom, hogy azokkal ellentétes-e az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás.

2. Az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazásáról

46. Amint azt a fenti 31. pontban kiemeltem, még ha feltételezzük is, hogy az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet alkalmazható a kenderolajra, azokkal véleményem szerint nem ellentétes az, ha a tagállam az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozást fogad el, feltéve hogy az alkalmas az emberi egészség védelmének biztosítására, és nem haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

47. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozó közös agrárpolitika keretében utóbbiak jogalkotási hatáskörrel rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra, hogy hatáskörüket olyan mértékben gyakorolják, amilyen mértékben az Unió nem gyakorolta hatáskörét. Ennélfogva a valamely területen történő közös piacszerzésre vonatkozó rendelet esetén a tagállamok kötelesek tartózkodni minden olyan intézkedéstől, amely attól való eltérést valósítana meg vagy azt veszélyeztetné, illetve akadályozná a piac megfelelő működését. Mindazonáltal a közös piacszerzés létrehozása nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy olyan nemzeti szabályokat alkalmazzanak, amelyek az e közös piacszerzés célkitűzéseitől eltérő közérdekű célkitűzéseket követnek, még akkor sem, ha e szabályok hatással lehetnek a belső piac működésére az érintett ágazatban.¹⁹

48. A jelen ügyben számomra úgy tűnik, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a CBD-olaj más tagállamból történő behozatalát, ha azt a teljes növényből vonják ki, nem tér el az 1307/2013 és az 1308/2013 rendelet egyik kenderre vonatkozó rendelkezésétől sem, és nem is sérti e rendelkezéseket.

49. Az 1307/2013 rendelet 32. cikkének (6) bekezdése ugyanis, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik, úgy rendelkezik, hogy a kender termelésére használt területek nem minősülnek támogatható hektárnak, és így nem eredményezhetnek közvetlen kifizetést a mezőgazdasági termelők részére, amennyiben a termesztett fajta THC-tartalma meghaladja a 0,20%-ot. Az 1307/2013 rendelet 32. cikkének (6) bekezdése tehát a kender termesztésére, nem pedig a jelen ügy tárgyát képező, más tagállamból történő behozatalára vonatkozik. Szintén irreleváns e rendelet 35. cikkének a kérdést előterjesztő bíróság által ugyancsak hivatkozott (3) bekezdése, mivel e rendelkezés pusztán felhatalmazást ad a Bizottságnak arra, hogy olyan felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el, amelyek többek között az ugyanezen rendelet 32. cikkének (6) bekezdésében előírt, a THC-tartalom ellenőrzésére irányuló eljárás meghatározására irányulnak. Ami az 1308/2013 rendeletet illeti, noha a kérdést előterjesztő bíróság által szintén hivatkozott 189. cikkének (1) bekezdése megtiltja a nyers kender behozatalát, amennyiben annak THC-tartalma meghaladja a 0,20%-ot, a kender harmadik országból az „Unióba” történő behozataláról van szó, nem pedig a kender más tagállamból történő behozataláról. Az 1308/2013 rendelet 189. cikke egyébiránt e rendelet „Harmadik országokkal folytatott kereskedelem” című III. részéhez tartozik, nem pedig a „Belső piac” című II. részéhez.

50. Ugyanakkor úgy lehetne tekinteni, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a CBD-olaj más tagállamból történő behozatalát, ha azt a teljes növényből vonják ki, a fenti 47. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében véve akadályozza a kenderágazat 1308/2013 rendelet által szabályozott piaca közös szervezésének megfelelő működését. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a Szerződés mennyiségi korlátozásokat és az azokkal azonos hatású intézkedéseket megtiltó

¹⁹ Lásd: 2015. december 23-i Scotch Whisky Association és társai ítélet (C-333/14, EU:C:2015:845, 19. és 26. pont); 2019. november 13-i Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė ítélet (C-2/18, EU:C:2019:962, 28–30. pont).

rendelezései a közös piacszervezés szerves részét képezik az adott ágazatban.²⁰ Márpedig minden olyan intézkedést, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja az Unión belüli kereskedelmet, az EUMSZ 34. cikk értelmében vett behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni.²¹ Ennélfogva a teljes növényből, többek között annak leveleiből és virágaiból kivont CBD-olaj behozatalát tiltó nemzeti szabályozást az EUMSZ 34. cikk értelmében vett azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni. Az ilyen szabályozás ugyanis lehetetlenné teszi a CBD-olaj Franciaországba történő behozatalát, mivel – amint arra a francia kormány a tárgyaláson rámutatott – műszakilag nagyon nehéz és gazdaságilag kivitelezhetetlen a CBD kenderrostból és -magból történő előállítása.

51. Kiemelem, hogy álláspontom szerint az Unió *kimerítő jelleggel* gyakorolta hatáskörét az 1308/2013 rendelet hatálya alá tartozó termékek szabad mozgásának területén.²² E tekintetben nem releváns, hogy az 1308/2013 rendelet egyik rendelkezése sem írja elő kifejezetten a mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalmát, mivel e tilalom *még kifejezett rendelkezés hiányában is* szerves részét képezi az érintett ágazatban a közös piacszervezésről szóló rendeletnek.²³ Az sem releváns, hogy az 1308/2013 rendelet 189. cikkének (2) bekezdése felhatalmazza a tagállamokat, hogy az (1) bekezdésben előírt, a jelen indítvány 49. pontjában ismertetett rendelkezéseknél „szigorúbb szabályok[at]” fogadjanak el. Az 1308/2013 rendelet 189. cikkének (2) bekezdése ugyanis azt írja elő, hogy az ilyen rendelkezéseket a tagállamoknak „az EUMSZ-szel”, így többek között az EUMSZ 34. cikkel összhangban kell meghozniuk. Ennélfogva az 1308/2013 rendelet 189. cikkének (2) bekezdését véleményem szerint nem lehet úgy értelmezni, hogy az felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy megtiltsák a kenderolaj *más tagállamból történő* behozatalát.

52. Következésképpen a fenti 47. pontban hivatkozott ítélekezési gyakorlatból az következik, hogy az 1308/2013 rendelet megtiltja a tagállamok számára, hogy olyan szabályozást fogadjanak el, amely megtiltja a CBD-olaj más tagállamból történő behozatalát, ha azt a teljes növényből vonják ki, kivéve, ha e szabályozás az említett rendelet célkitűzéseitől eltérő közérdekű célkitűzéseket követ.

53. E tekintetben a francia kormány jelezte, hogy az 1990. augusztus 22-i rendelettel az emberek egészségének és életének védelmére irányuló célkitűzést követ.

54. Márpedig véleményem szerint nem lehet úgy tekinteni, hogy az 1308/2013 rendelet *kimerítően* felsorolja azokat az emberi egészséget érintő kockázatokat, amelyeket a kender és az abból kivont anyagok jelentenek vagy jelenthetnek.²⁴

55. Kétségtelen, hogy a 2003. január 16-i Hammarsten ítéletből (C-462/01, EU:C:2003:33, 34. és 35. pont) kitűnik, hogy a kábítószeres használatával járó, az emberi egészséget érintő kockázatokat figyelembe vették a kenderágazat piacainak közös szervezése keretében. Ennélfogva úgy lehet tekinteni, hogy a kender által az emberi egészségre jelentett kockázatokat az 1308/2013 rendelet kimerítően figyelembe vette, mind a THC által jelentett kockázatok, mind adott esetben a CBD által jelentett kockázatok tekintetében.

20 Lásd: 2003. május 22-i Freskot ítélet (C-355/00, EU:C:2003:298, 38. pont). Lásd még: 2011. március 3-i Kakavetsos-Fragkopoulos ítélet (C-161/09, EU:C:2011:110, 27. pont); Mengozzi főtanácsnok Kakavetsos-Fragkopoulos ügyre vonatkozó indítványa (C-161/09, EU:C:2010:531, 34. pont).

21 Lásd: 1974. július 11-i Dassonville ítélet (8/74, EU:C:1974:82, 5. pont); 2015. december 23-i Scotch Whisky Association és társai ítélet (C-333/14, EU:C:2015:845, 31. pont); 2016. október 27-i Audace és társai ítélet (C-114/15, EU:C:2016:813, 66. pont).

22 Lásd analógia útján: 2019. november 13-i Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė ítélet (C-2/18, EU:C:2019:962, 42–45. pont).

23 Lásd: 1978. november 29-i Redmond ítélet (83/78, EU:C:1978:214, 52–55. pont).

24 Lásd analógia útján: 2019. november 13-i Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė ítélet (C-2/18, EU:C:2019:962, 46–53. pont).

56. Mindazonáltal megjegyzem, hogy az előző pontban hivatkozott ítéletben szereplő 1430/82/EGK rendelet²⁵ első és második preambulumbekzdésétől eltérően az 1308/2013 rendelet a kendertermesztés vonatkozásában nem utal kifejezetten az emberi egészség védelmére. Az 1308/2013 rendelet (154) preambulumbekzdése ugyanis azt mondja ki, hogy az Unióba behozott kenderre vonatkozóan annak érdekében kell meghatározni a maximális THC-tartalmat, „hogy a tiltott termények ne zavarhassák meg a [piacot]”²⁶.

57. Megjegyzem továbbá, hogy az emberi egészség védelmére irányuló célt követő más uniós jogi aktusok alkalmazhatók a kenderre és különösen az abból kivont CBD-re.

58. Így C. A. és a Bizottság észrevételeiből kitűnik, hogy a CBD-t olyan kozmetikai termékekben használják, amelyek csak akkor hozhatók forgalomba, ha a felelős személy garantálja, hogy biztonságosak az emberi egészségre, és biztonsági jelentést készít. Amennyiben a termék kockázatot jelent az emberi egészségre, az érintett személynek erről haladéktalanul értesítenie kell az illetékes nemzeti hatóságokat.²⁷

59. C. A., a görög kormány és a Bizottság észrevételeiből az is kitűnik, hogy a CBD-t az (EU) 2015/2283 rendelet²⁸ 3. cikke értelmében vett új élelmiszernek lehetne tekinteni. Erre vonatkozóan ugyanis kérelmet nyújtottak be a Bizottsághoz. E kérelem elbírálása jelenleg is folyamatban van. Ha a CBD a 2015/2283 rendelet értelmében vett új élelmiszernek minősülne, forgalomba hozatalát engedélyeznie kellene a Bizottságnak, és fel kell vennie az engedélyezett új élelmiszerek uniós jegyzékébe, ami csak akkor lehetséges, ha „az élelmiszer a rendelkezésre álló tudományos bizonyítékok alapján nem veszélyezteti az emberi egészséget”²⁹.

60. Végül, a Bizottság nemrég hozott egy CBD alapú gyógyszer forgalomba hozatalát engedélyező határozatot³⁰ a 726/2004/EK rendelet³¹ 10. cikkének (2) bekezdése alapján.

61. Az 1308/2013 rendelet tehát *kimerítően* sorolja fel azokat az emberi egészséget érintő kockázatokat, amelyeket a kender és az abból kivont anyagok jelentenek. Ebből következik, hogy valamely tagállam elfogadhat olyan szabályozást, amelynek célja az emberek egészségének védelme a CBD által jelentett kockázatokkal szemben, feltéve hogy – amint azt az ítélkezési gyakorlat³² megköveteli – e szabályozás alkalmas az ilyen cél elérésének biztosítására, és nem haladja meg az annak eléréséhez szükséges mértéket. Az ilyen nemzeti szabályozás szükségességének és arányosságának vizsgálatát az alábbiakban, a C. rész keretében fogom elvégezni.

25 A kender és a kendermag behozatalának korlátozásáról, valamint a kender tekintetében az 1308/70/EGK rendelet módosításáról szóló, 1982. május 18-i 1430/82/EGK tanácsi rendelet (HL 1982. L 162., 27. o.). Az 1430/82 rendelet első preambulumbekzdése kimondja, hogy „a Közösségen belül a kábítószeresek fokozódó használata veszélyeztetheti az emberi egészséget”. Ugyanezen rendelet második preambulumbekzdése azt írja elő, hogy mind a kender kapcsán nyújtott támogatást, mind a kender Unióba történő behozatalát „az emberi egészség kapcsán elegendő biztosítékot nyújtó fajtákra” kell korlátozni.

26 Ugyanez a helyzet a 2008. július 11-i Babanov végzés esetében (C-207/08, nem tették közzé, EU:C:2008:407, 28–30. pont), amelyben a Bíróság a maximális THC-határértékkel kapcsolatban nem az emberi egészség védelmére irányuló célkitűzésre hivatkozik, hanem kizárólag „annak kockázatára, hogy tiltott termények bújnak meg a jogszerűen termesztett növények között”.

27 E kötelezettségeket a kozmetikai termékekről szóló, 2009. november 30-i 1223/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2009. L 342., 59. o.; helyesbítések: HL 2014. L 318., 34. o.; HL 2016. L 145., 49. o.) 3. cikke, illetve 5. cikkének (1) bekezdése, e rendelet 10. cikke és I. melléklete, valamint 5. cikke (2) bekezdésének második albekezdése írja elő.

28 Az új élelmiszerekről, az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 258/97/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1852/2001/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i tanácsi rendelet (HL 2015. L 327., 1. o.; helyesbítés: HL 2018. L 225., 2. o.).

29 A 2015/2283 rendelet 6. cikke és 7. cikkének a) pontja.

30 Az „Epidyolex – cannabidiol” emberi felhasználásra szánt, ritka betegségek gyógyszerekénti forgalomba hozatalának a [726/2004] rendelet alapján történő engedélyezéséről szóló, 2019. szeptember 19-i bizottsági végrehajtási határozat (COM(2019) 6893 [final]).

31 Az emberi, illetve állatgyógyászati felhasználásra szánt gyógyszerek engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó közösségi eljárások meghatározásáról és az Európai Gyógyszerügynökség létrehozásáról szóló, 2004. március 31-i 726/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 136., 1. o.); magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 34. kötet, 229. o.).

32 Lásd: 2019. november 13-i Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė ítélet (C-2/18, EU:C:2019:962, 56. és 57. pont).

C. Az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk értelmezéséről

62. Az alábbiakban azt vizsgálom meg, hogy az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikkel ellentétes-e, ha egy tagállam megtiltja a CBD-olaj valamely másik tagállamból történő behozatalát, amennyiben ezen olajat a teljes növényből vonják ki, azzal az indokkal, hogy az ilyen szabályozás célja az emberek egészségének és életének védelme. Előzetesen azt is el kell dönteni, hogy az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazható-e a CBD-olajra vonatkozó nemzeti szabályozásra, vagy mivel azt kábítószernek kell tekinteni, amelyet nem gyógyászati vagy tudományos célokra használnak, „forgalomképtelen” árurol van-e szó.

63. B. S. azt állítja, hogy a Kanavape nem tekinthető kábítószernek, ezért arra az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazható. Ezekkel ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás, amely korlátozza a Kanavape behozatalát, holott semmilyen bizonyított egészségügyi kockázat nem áll fenn. C. A. is úgy véli, hogy a CBD-t tartalmazó elektronikus cigarettákhoz használt folyadékok az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk hatálya alá tartoznak, amelyekkel ellentétes az 1990. augusztus 22-i rendelet. A görög kormány úgy véli, hogy e rendelet nem felel meg az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikknek.

64. Ezzel szemben a francia kormány előadja, hogy az 1990. augusztus 22-i rendeletet – feltéve, hogy az ellentétes az EUMSZ 34. cikkel – az emberek egészségének és életének az EUMSZ 36. cikk értelmében vett védelme igazolja, mivel az többek között csak a kender leveleinek és virágainak, nem pedig a teljes növénynek a behozatalát tiltja, ami megfelel a Francia Köztársaság nemzetközi kötelezettségvállalásainak.

65. A Bizottság azon a véleményen van, hogy az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazható a CBD-re. Úgy véli, hogy az EUMSZ 34. cikkel ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás, azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e szabályozás alkalmas-e az emberek egészségének és életének védelmére, valamint hogy az EUMSZ 36. cikk értelmében véve arányos-e.

66. Kiindulásként jelzem, hogy az EUMSZ 34. és az EUMSZ 36. cikk véleményem szerint alkalmazható, és azokkal ellentétes a jelen indítvány 62. pontjában ismertetetthez hasonló szabályozás, mivel úgy tűnik, hogy a CBD-olaj nem rendelkezik pszichotróp hatással, és így az alapeljárásban szereplő szabályozás nem alkalmas az emberi egészség védelmének biztosítására. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy meggyőződjön arról, hogy a CBD-olaj felhasználásából semmilyen – különösen a pszichotróptól eltérő – káros hatásokból eredő kockázat nem keletkezik, ha pedig ilyen kockázat fennáll, arról, hogy az alapeljárásban szereplő szabályozás nem haladja meg az emberi egészség védelméhez szükséges mértéket.

67. Az alábbiakban tehát először az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazhatóságával, másodszor pedig annak alkalmazásával foglalkozom.

1. Az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazhatóságáról

68. Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy mivel a kábítószerek ártalmas volta általánosan elismert, forgalmazásuk valamennyi tagállamban tilos, kivéve az orvosi és tudományos célú felhasználás céljából szigorúan ellenőrzött kereskedelmet.³³ Ennélfogva a coffee-shopokban árusított kannabiszhoz hasonló kábítószerekre, amelyek nem képezik részét az orvosi vagy tudományos célokat szolgáló felhasználásra

³³ Lásd: 2010. december 16-i Josemans ítélet (C-137/09, EU:C:2010:774, 36. pont).

tekintettel az illetékes hatóságok által szigorúan felügyelt forgalomnak, nem vonatkozik az áruk szabad mozgása.³⁴ Ezzel szemben az olyan kábítószer, mint a diamorfin, amelyeket az orvosi kezelések során fájdalomcsillapítóként használnak, e forgalom részét képezik és vonatkozik rájuk az áruk szabad mozgása.³⁵

69. A jelen ügyben szóban forgó CBD-olaj nem képezi részét az orvosi vagy tudományos célokat szolgáló felhasználásra tekintettel az illetékes hatóságok által szigorúan felügyelt forgalomnak. Ennélfogva, ha a CBD-olajat kábítószernek kellene tekinteni, az nem tartozna az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk hatálya alá.

70. Véleményem szerint nem erről van szó.

71. E tekintetben rámutatok, hogy C. A. és a Bizottság észrevételeiből kitűnik, hogy a francia jogban a CBD a THC-től eltérően nem minősül kábítószernek.

72. Megjegyzem továbbá, hogy bár a Bíróság két alkalommal is úgy ítélte meg, hogy a kannabisz alapú termékek nem tartoznak az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályok hatálya alá, ezen ügyek egyike sem a CBD-re vonatkozott. Az első ügyben hasisról, a kannabisz gyantakonzentratumáról,³⁶ a második ügyben pedig holland coffee shopokban árusított kannabiszról volt szó, amely tehát bizonyosan jelentős THC-tartalommal rendelkezik.³⁷

73. Végül megjegyzem, hogy a CBD-t nem minősítik kábítószernek azok a nemzetközi egyezmények, amelyeknek a tagállamok részesei, nevezetesen az Egyesült Nemzetek Szervezete kábítószerrekről szóló 1961. március 30-án Bécsben kötött egységes egyezménye³⁸ (kihirdette: az 1965. évi 4. tvr., a továbbiakban: egységes egyezmény), melyet az 1961. évi egységes egyezmény módosításáról szóló, 1972-es jegyzőkönyv, és az Egyesült Nemzetek Szervezete pszichotróp anyagokról szóló 1971. február 21-én Bécsben kötött egyezménye³⁹ (kihirdette: az 1979. évi 25. tvr., a továbbiakban: a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény).

34 Lásd: 2010. december 16-i Josemans ítélet (C-137/09, EU:C:2010, 31., 42. és 54. pont). Kiemelem, hogy bár a Holland Királyság toleranciapolitikát alkalmaz a kannabisz (szigorúan korlátozott mennyiségekben történő) árusítása tekintetében, az akkor is tilos ebben a tagállamban (2010. december 16-i Josemans ítélet, C-137/09, EU:C:2010, 12–13. és 43. pont). Lásd még: 1981. február 5-i Horvath ítélet (50/80, EU:C:1981:34, 10–13. pont); 1982. október 26-i Wolf ítélet (221/81, EU:C:1982:363, 8–13. és 16. pont); 1982. október 26-i Einberger ítélet (240/81, EU:C:1982:364, 8–13. és 16. pont); 1984. február 28-i Einberger ítélet (294/82, EU:C:1984:81, 14., 15. és 22. pont); 1988. július 5-i Mol ítélet (269/86, EU:C:1988:359, 15., 16. és 21. pont); 1988. július 5-i Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat ítélet (289/86, EU:C:1988:360, 17., 18. és 23. pont). Végül lásd Van Cleynenbreugel, P., *Droit matériel de l'Union européenne. Libertés de circulation et marché intérieur*, Larcier, Brüsszel, 2017 (55. o.).

35 Lásd: 1995. március 28-i Evans Medical és Macfarlan Smith ítélet (C-324/93, EU:C:1995:84, 20. pont). Hangsúlyozom, hogy ebben az ügyben a diamorfin *gyógyászati felhasználás céljából* importálták, és a behozatala ennélfogva jogszerű volt (1995. március 28-i Evans Medical és Macfarlan Smith ítélet, C-324/93, EU:C:1995:84, 4., 20. és 37. pont). Lásd: Bot főtanácsnok Josemans ügyre vonatkozó indítványa (C-137/09, EU:C:2010:433, 85. és 86. pont), amely szerint „[a] belső piac szabályai szempontjából a kábítószer nem tartoznak mind azonos csoportba. Az áruk között nem a jellegük, hanem a végső felhasználásuk szerinti különbségtételről van szó. Így az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az orvosi vagy tudományos célból alkalmazott kábítószer a belső piac szabályainak hatálya alá tartoznak. Márpedig nem ez a helyzet a jogellenesen behozott vagy tiltott célra szánt kábítószer esetében.” Lásd végül Blumann, C., „Le champ territoire du marché intérieur”, in: Blumann, C. (szerk.), *Introduction au marché intérieur. Libre circulation des marchandises*, Éditions de l'université de Bruxelles, Brüsszes, 2015 (70. pont).

36 1988. július 5-i Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat ítélet (289/86, EU:C:1988:360, 17. pont).

37 2010. december 16-i Josemans ítélet (C-137/09, EU:C:2010:774, 36. pont).

38 *Recueil des traités des Nations unies*, 520. kötet, 7515. sz.

39 *Recueil des traités des Nations unies*, 1019. kötet, 14956. sz. E tekintetben pontosítom, hogy tudomásom szerint az uniós jog egyetlen jogszabálya sem határozza meg, hogy mit jelent a „kábitószer”, illetve a „drog”. E tekintetben ugyanis mind a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló, 2004. október 25-i 2004/757/IB tanácsi kerethatározat (HL 2004. L 335., 8. o.) 1. cikke (1) bekezdésének a) pontja, mind a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaitokon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-én Schengenben aláírt egyezmény (HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.) 19. cikkének (1) bekezdése az egységes egyezményre, valamint a pszichotróp anyagokról szóló egyezményre hivatkozik. Ennélfogva számomra úgy tűnik, hogy e nemzetközi egyezményekre kell hagyni annak eldöntése céljából, hogy a CBD-t kábítószernek kell-e tekinteni. Egyébiránt megjegyzem, hogy az 1988. július 5-i Mol ítéletben (269/86, EU:C:1988:359, 24. és 25. pont) a Bíróság rámutat arra, hogy a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény pszichotróp anyagoknak tekinti az amfetaminokat, valamint hogy az 1988. július 5-i Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat ítéletben (289/86, EU:C:1988:360, 3. és 25. pont) a Bíróság megjegyzi, hogy az egységes egyezmény az indiai kender alapú termékeket, így a hasist kábítószernek tekinti.

74. Az egységes egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének j) pontja ugyanis a „kábitószer” fogalmát úgy határozza meg, mint az ezen egyezményhez csatolt I. és II. jegyzéken szereplő valamennyi anyagot. Az egységes egyezmény I. jegyzékében a következő bejegyzés szerepel: „Kannabisz, kannabisz-gyanta, -extraktum és -tinktúra”. Kétségtelen, hogy a CBD „kannabiszextraktumnak” tekinthető, annál is inkább, mivel azt főként a kannabisz leveleiből és virágaiból vonják ki,⁴⁰ és mivel az egységes egyezmény 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint „a »kannabisz« a kannabisz növény bármilyen elnevezéssel jelölt virágzó vagy termő ágvégződéseit jelenti (kivéve a magokat és az ágvégződés nélküli leveleket)”. Ugyanakkor egyrészt az egységes egyezmény 28. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy az egyezmény nem vonatkozik „a kizárólag ipari (rostok és magvak) vagy dísnövény-kertészeti célra” szolgáló kannabisz termesztésére, másrészt pedig az ENSZ által közzétett, az egységes egyezményhez fűzött kommentárokból⁴¹ kitűnik, hogy e növény termesztése „[b]ármely más célból, mint [a kannabisz és a kannabiszgyanta gyártása], és nem csak [ipari {rostok és magvak} vagy dísnövény-kertészeti céljára]” nem tartozik az ugyanezen egyezmény 23. cikkében előírt ellenőrzési rendszer hatálya alá. Másként fogalmazva, a kendernövény termesztése nem tartozik ellenőrzés alá, ha az nem kábitószer előállítására irányul. Márpedig a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény, noha a THC-t pszichotróp anyagnak minősíti,⁴² nem tekinti ilyennek a CBD-t.

75. Végül megjegyzem, hogy az Egészségügyi Világszervezet azt javasolta az ENSZ-nek, hogy módosítsa az egységes egyezményhez csatolt I. jegyzéket annak egyértelművé tétele érdekében, hogy a CBD nem kábitószer, egyrészt törölve e táblázatból a „kannabisz-extraktumokra és -tinktúrákra” való hivatkozást, másrészt pedig azáltal, hogy olyan lábjegyzetet illeszt be, amely szerint „az elsősorban [CBD-t] tartalmazó készítmények, amelyek [THC-tartalma] nem haladja meg a 0.20%-ot, nem tartoznak nemzetközi ellenőrzés alá”.⁴³ A francia kormány által a tárgyaláson említett azon körülmény, hogy az egységes egyezményt még nem módosították az Egészségügyi Világszervezet ajánlásának megfelelően, véleményem szerint nem bizonyítja, hogy a CBD-t ezen egyezmény értelmében vett kábitószernek kell tekinteni, mivel jelenleg nem szerepel a pszichotróp anyagokról szóló egyezményben felsorolt pszichotróp anyagok között.

76. Ebből következően a CBD-olaj az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk hatálya alá tartozik.

2. Az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikk alkalmazásáról

77. A jelen indítvány 50. pontjából kitűnik, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozást, amely megtiltja a CBD-olaj behozatalát, ha azt a kendernövény egészéből vonják ki, az EUMSZ 34. cikk értelmében vett azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni.

78. Ugyanakkor az áruk szabad mozgását korlátozó nemzeti intézkedés igazolható többek között az emberek egészségének és életének az EUMSZ 36. cikk értelmében vett védelmével. E tekintetben megjegyzem, hogy bár a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten kívánják biztosítani az emberek egészségének és életének védelmét, az olyan szabályozást, amely alkalmas arra, hogy korlátozzon egy, az EUM-Szerződés által biztosított olyan alapvető szabadságot, mint amilyen az áruk szabad mozgása, csak akkor lehet az EUMSZ 36. cikk alapján az emberek egészsége és élete védelmének indokával igazolni, ha ez az intézkedés alkalmas az elérni kívánt célkitűzés megvalósítására, és nem haladja meg az annak eléréséhez szükséges mértéket.⁴⁴

40 Lásd a jelen indítvány 11. pontjában hivatkozott 2018. július 23-i körlevél 2.2. pontját.

41 ENSZ (szerk.) „A kábitószerrekről szóló 1961-es egységes egyezményhez fűzött kommentárok”, New York, 1975. Lásd az ezen egyezmény 28. cikkéhez fűzött kommentárt.

42 A pszichotróp anyagokról szóló egyezmény 1. cikkének e) pontja és az ahhoz csatolt I. jegyzék.

43 Az Egészségügyi Világszervezet főtitkára által az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához intézett 2019. január 24-i levél.

44 Lásd: 2017. június 8-i Medisanus ítélet (C-296/15, EU:C:2017:431, 82. és 83. pont); 2019. július 3-i Delfarma ítélet (C-387/18, EU:C:2019:556, 29. pont); 2019. szeptember 18-i VIPA-ítélet (C-222/18, EU:C:2019:751, 67., 69. és 71. pont).

79. A francia kormány úgy érvel, hogy az 1990. augusztus 22-i rendeletet az emberi egészségnél az EUMSZ 36. cikkben hivatkozott védelmével kapcsolatos indokok igazolják. Előadja, hogy bár a CBD mérgező és veszélyes jellege jelenleg nem bizonyított, a Centre d'évaluation et d'information sur la pharmacodépendance et l'addictovigilance de Paris (párizsi gyógyszerfüggőségi és addiktológia-vigilanciái értékelő és információs központ) egy 2018. évi tanulmányában szereplő új tudományos kutatások egyes olyan nem kívánatos hatásokat rögzítenek, mint például álomság, levertség, ataxia, pszichiátriai problémák és májkárosodások. A CBD ártalmas voltával kapcsolatos ilyen tudományos bizonytalanság esetén az elővigyázatosság elve a francia kormány szerint lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozást fogadjanak el.

80. A jelen ügyben egyrészt az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a tudományos ismeretek jelenlegi állása szerint a CBD-nek nincs pszichotróp hatása, amit a jelen indítvány 74. és 75. pontjában említett azon körülmény is megerősít, hogy a CBD nem tartozik a pszichotróp anyagokról szóló egyezmény hatálya alá. Másrészt megjegyzem, hogy a Bizottság vitatja a francia kormány azon állításait, amelyek szerint fennáll annak a veszélye, hogy a CBD-olaj pszichotróptól eltérő káros hatásokkal jár.

81. A francia kormány ugyanakkor úgy érvel, hogy a CBD-olaj behozatalának megtiltása céljából az elővigyázatosság elvére támaszkodik.

82. Az ítélkezési gyakorlat szerint a közegészséget érintő tényleges kockázatok fennállását vagy mértékét illető tudományos bizonytalanság esetén a tagállam az elővigyázatosság elvével összhangban védelmi intézkedéseket fogadhat el, anélkül hogy meg kellene várnia, hogy ezen kockázatok tényleges bekövetkezése és súlyossága teljesen kimutatható legyen. E tekintetben az elővigyázatosság elvének helyes alkalmazása megköveteli egyfelől az anyagok vagy élelmiszerek egészségre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak azonosítását, másfelől egy átfogó kockázatelemzést, amely a rendelkezésre álló legmegbízhatóbb tudományos adatokon és a nemzetközi kutatások legújabb eredményein alapul.⁴⁵

83. Márpedig a Bíróság rendelkezésére bocsátott információkra tekintettel álláspontom szerint nehezen lehet úgy tekinteni, hogy a francia kormány egyértelműen megjelölte volna azokat az ártalmas – különösen pszichotróp – hatásokat, amelyeket a CBD-olaj elektronikus cigarettákban való felhasználása jelent, még kevésbé, hogy elvégezte volna az egészségre gyakorolt kockázat átfogó értékelését a rendelkezésre álló legmegbízhatóbb tudományos adatok és a nemzetközi kutatások legújabb eredményei alapján.

84. Mindazonáltal a Bíróság rendelkezésére bocsátott kisszámú pontos információra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak kell eldöntenie, hogy a CBD-olaj elektronikus cigarettákban való felhasználása kockázatot jelent-e az emberi egészségre, és különösen, hogy a CBD-olaj a pszichotróp hatásoktól eltérő káros hatásokkal jár-e. Ha ez a helyzet, akkor azt is e bíróságnak kell eldöntenie, hogy az 1990. augusztus 22-i rendelet meghaladja-e az emberi egészség védelméhez szükséges mértéket, mivel e rendelet egyszerűen megtiltja a kender leveleiből és virágaiból kivont CBD-olaj behozatalát, holott esetlegesen lehetséges lenne a THC tekintetében meghatározott 0,20%-os határértékhez hasonló maximális CBD-tartalom előírása.

85. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikkel ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló szabályozás, amely megtiltja a CBD-olaj behozatalát, ha azt a kendernövény egészéből vonják ki, mivel a tudományos ismeretek jelenlegi állása szerint nem bizonyított, hogy a CBD-olaj pszichotróp hatással bírna. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy nem azonosítottak semmilyen, különösen a CBD nem pszichotróp

⁴⁵ Lásd: 2010. január 28-i Bizottság kontra Francia Köztársaság ítélet (C-333/08, EU:C:2010:44, 91. és 92. pont); 2017. január 19-i Queisser Pharma ítélet (C-282/15, EU:C:2017:26, 56. és 60. pont).

hatásaihoz kapcsolódó kockázatot, és hogy e hatások nem képezték átfogó tudományos értékelés tárgyát, ha pedig ilyen kockázat és értékelés fennállását állapítaná meg, meg kell vizsgálnia, hogy el lehet-e fogadni az áruk szabad mozgását kevésbé korlátozó olyan alternatív intézkedést, mint amilyen a maximális CBD-tartalom meghatározása.

IV. Véggövetkeztetés

86. A fenti megfontolások összességére figyelemmel azt javaslom, hogy a Bíróság a cour d'appel d'Aix-en-Provence (aix-en-provence-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) által előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

- 1) Sem a közös agrárpolitika keretébe tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK tanácsi rendelet és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, sem a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint a 922/72/EK, a 922/72/EK, a 234/79/EK és a 234/79/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet nem alkalmazandó a kannabidiololajra.
- 2) Az EUMSZ 34. és EUMSZ 36. cikkel ellentétes az, ha valamely tagállam megtiltja a kannabidiololaj valamely másik tagállamból történő behozatalát, ha azt a teljes kendernövényből, nem csak annak rostjaiból és magjaiból vonják ki, mivel a tudományos ismeretek jelenlegi állása szerint nem bizonyított, hogy a kannabidiololaj pszichotróp hatással bírna. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy nem azonosítottak semmilyen, különösen a kannabidiol nem pszichotróp hatásaihoz kapcsolódó kockázatot, és hogy e hatások nem képezték átfogó tudományos értékelés tárgyát, ha pedig ilyen kockázat és értékelés fennállását állapítaná meg, meg kell vizsgálnia, hogy el lehet-e fogadni az áruk szabad mozgását kevésbé korlátozó olyan alternatív intézkedést, mint amilyen a maximális kannabidiol-tartalom meghatározása.